

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ เพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับคุณภาพของพลเมืองเป็นหลักสำคัญ กล่าวคือ ถ้าพลเมืองของชาติเป็นผู้ที่มีคุณภาพ กอปรไปด้วยความรู้ความสามารถ เป็นผู้เสียสละ เห็นประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ซื่อสัตย์สุจริตในการทำงาน พลเมืองของชาติเหล่านี้จะผลักดันให้ประเทศชาติพัฒนาไปอย่างรวดเร็วและรวดเร็ว ผลที่ตามมาก็คือ พลเมืองมีชีวิตที่เป็นสุข ในทางตรงกันข้าม ถ้าประเทศใดมีพลเมืองที่ไร้คุณภาพเสียแล้ว ประเทศนั้นย่อมประสบปัญหา อุปสรรคในการพัฒนาประเทศอย่างแน่นอน (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ 2527:1)

เซอร์ วินสตัน เชอร์ชิล กล่าวไว้ว่า "ประชาชนเป็นอย่างใดเราก็จะได้รัฐบาลเป็นอย่างนั้น (The people deserve the government they have) ดังนั้น ถ้าต้องการให้รัฐบาลมีคุณภาพ จึงต้องยกระดับประชาชน ต้องสร้างประชาชนให้มีคุณภาพ การที่จะให้ประชาชนมีคุณภาพได้นั้น มีปัจจัยสำคัญอยู่อย่างหนึ่ง ก็คือ การให้การศึกษาแก่ประชาชน เพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ กัศนคติ ค่านิยม และคุณธรรมของบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองดี มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพ (พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช 2520:1) ตัวจักรสำคัญที่ทำให้การศึกษาได้รับการพัฒนา และมีผลไปยังพลเมืองโดยส่วนรวมของประเทศย่อมขึ้นอยู่กับครู ผู้ซึ่งเป็นผู้ถ่ายทอดความคิด ความรู้ ค่านิยม การอนุรักษ์วัฒนธรรมของชาติให้แก่ประชาชน ดังนั้นการให้การศึกษาอบรมผู้ที่จะเป็นครูในอนาคต จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งกว่าการให้การศึกษาแก่บุคคลธรรมดาทั่วไป เพราะครูคือผู้สร้างคน และครูที่มีคุณภาพเท่านั้น ที่สามารถสร้างประชาชนที่มีคุณภาพได้ สามารถกล่าวได้ว่า "การพัฒนาครูคือการพัฒนาประเทศโดยตรง" (สมหวัง นิธิยานูวัฒน์ 2527:95) แต่ใครคือผู้สร้างครู คำตอบก็คือสถาบันครุศึกษานั้นเอง

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นสถาบันการศึกษาที่ทำหน้าที่ผลิตครูที่เก่าแก่ที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศไทย กล่าวคือ งานทางด้านครุศึกษาของสถาบันแห่งนี้ ได้เริ่มขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2473 (รายงานประจำปีคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530) ในขณะทำงาน

ครุศึกษาของสถาบันอื่นๆ เกิดขึ้นภายหลัง เช่น โรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูง (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ปัจจุบัน) ได้เริ่มงานทางด้านครุศึกษาขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2492 (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2428) ส่วนสถาบันอื่นๆ ก็เริ่มงานทางด้านนี้ในเวลาถัดมา

จึงนับได้ว่า งานทางด้านครุศึกษาของคณะครุศาสตร์ เริ่มขึ้นพร้อมกับ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยเป็นเพียงแผนกครุศาสตร์ สังกัดคณะอักษรศาสตร์เท่านั้น แต่เนื่องจากภาระที่สำคัญในการผลิตครูที่มีคุณภาพ และคุณธรรมให้กับประเทศชาติ ผนวกกับความพยายามที่จะส่งเสริมวิชาชั้นครูให้เจริญก้าวหน้าของผู้ที่เกี่ยวข้อง แผนกครุศาสตร์จึงได้รับการสถาปนาเป็นคณะครุศาสตร์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยโดยสมบูรณ์ เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2500 (พระราชกฤษฎีกา ตัดจากราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 74 ตอนที่ 63 วันที่ 23 กรกฎาคม 2500 : 1164-1166) ภายใต้อาณัติที่ว่า คณะครุศาสตร์จะธำรงรักษามาตรฐานวิชาชั้นครูไว้ และส่งเสริมให้พัฒนาก้าวหน้าต่อไป อย่างไม่หยุดยั้ง โดยมุ่งที่จะบุกเบิกหาความรู้ และความคิดใหม่ เผยแพร่ผลการวิจัยและถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจ เพื่อความก้าวหน้าของวิชาการ และให้บริการวิชาการแก่ชุมชน (คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2525 : 14)

ตลอดเวลา 30 ปีที่ได้รับการสถาปนา คณะครุศาสตร์ได้แสดงบทบาทการเป็นผู้นำในวงการศึกษามาโดยตลอด ได้นำความก้าวหน้าใหม่ ๆ เข้ามาใช้ในระดับมหาวิทยาลัย และในวงการศึกษา เช่น เป็นคณะแรกที่ขยายหลักสูตรให้มิใช่การศึกษาทั่วไป เพื่อปูพื้นฐานอย่างกว้าง ๆ ให้ผลิต เข้าใจในพื้นฐานที่คนจะอยู่ร่วมกัน ริเริ่มใช้หน่วยกิตเป็นคณะแรกในมหาวิทยาลัยทั่วประเทศ เริ่มนำเอาการสัมมนาเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการเรียนการสอน จัดให้มีห้องปฏิบัติการภาษาอังกฤษ เป็นคณะแรกในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดให้มีห้องปฏิบัติการจิตวิทยา ศูนย์แนะแนวการศึกษา และอาชีพ จัดให้มีการประชุมนิเทศนิสิตใหม่ และปัจฉิมนิเทศนิสิตที่สำเร็จการศึกษาเป็นคณะแรกในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (พจนานุกรม นพวงศ์ ณ อยุธยา 2527:62) จึงนับได้ว่า ในอดีต คณะครุศาสตร์เป็นหน่วยงานที่มีศักยภาพสูงสุดแห่งหนึ่งของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและของประเทศ มีขอบข่ายกว้างขวางโดยรับผิดชอบการจัดการศึกษา ตั้งแต่ระดับปฐมวัย จนกระทั่งปริญญาเอก (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยคณะครุศาสตร์ 2530 : 17)

นอกจากความสำคัญดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ในปัจจุบันคณะครุศาสตร์ ยังมีบุคลากรที่มีประสิทธิภาพมากกว่าสถาบันครุศึกษาอื่นๆอีกด้วย ดังตารางที่ 1 (สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย, กองแผนงาน 2531)

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบจำนวนอาจารย์ประจำระหว่างคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ จำแนกตามสัดส่วนวุฒิทางการศึกษา และตำแหน่งทางวิชาการ

มหาวิทยาลัย	วุฒิทางการศึกษา				ตำแหน่งทางวิชาการ				
	เอก	โท	ตรี	รวม	ศ.	รศ.	ผศ.	อ.	รวม
ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	75 (20%)	247 (64%)	62 (16%)	386	11 (3%)	75 (20%)	196 (51%)	104 (26%)	386
ศึกษาศาสตร์ เกษตรฯ	33 (11%)	184 (60%)	87 (29%)	304	0 (0%)	15 (5%)	44 (14%)	245 (81%)	304
ศึกษาศาสตร์ ขอนแก่น	17 (9%)	101 (53%)	73 (38%)	191	1 (1%)	30 (15%)	49 (26%)	111 (58%)	191
ศึกษาศาสตร์ เชียงใหม่	13 (10%)	100 (75%)	20 (15%)	133	1 (1%)	25 (19%)	45 (34%)	62 (46%)	133
ศึกษาศาสตร์ มศว. ประสานมิตร	36 (15%)	124 (53%)	76 (32%)	236	1 (1%)	27 (11%)	82 (35%)	126 (53%)	236
ศึกษาศาสตร์ ศิลปากร	15 (19%)	45 (55%)	21 (26%)	81	0 (0%)	7 (9%)	31 (38%)	43 (53%)	81
ศึกษาศาสตร์ สงขลา	5 (5%)	63 (62%)	33 (33%)	101	0 (0%)	4 (4%)	13 (13%)	84 (83%)	101

จากตารางที่ 1 จะเห็นว่าเมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนจำนวนอาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์กับสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆแล้ว คณะครุศาสตร์มีอาจารย์ประจำที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาและตำแหน่งทางวิชาการดีกว่า

ตลอดเวลา 30 ปีที่ผ่านมา สถานการณ์ต่างๆทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งส่งผลโดยตรงกับการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษา และส่งผลต่อคณะครุศาสตร์ให้เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ซึ่งสามารถสรุปประเด็นสำคัญของการเปลี่ยนแปลง ได้ดังนี้คือ

1. การเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างของอุดมศึกษาไทย ด้วยการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ทั้งระหว่างประเทศและในประเทศ ประกอบกับการขยายตัวทางวิชาการ ที่ค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงแนวความคิดอนุรักษนิยม ไปตามความคิดของผู้บริหาร และเพื่อให้อุดมศึกษาตอบสนองการพัฒนาของประเทศซึ่งเป็นนโยบายหลักของสถาบันอุดมศึกษา จึงได้มีการย้ายสังกัดมหาวิทยาลัยไปขึ้นกับสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งในระยะนี้มีแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ เกิดขึ้น อย่างไรก็ตามในระยะแรก ๆ มหาวิทยาลัยยังมีลักษณะเฉพาะสาขาอยู่ เช่น มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นต้น ต่อมาจึงมีการปรับโอนและสร้างคณะใหม่ ๆ ขึ้น เพื่อให้มีลักษณะหลายสาขาวิชาสมบูรณ์ขึ้น ในแต่ละมหาวิทยาลัย (จรัส สุวรรณเวลา 2530: 10)

การเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างอุดมศึกษานี้มีผลกระทบต่อจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และส่งผลต่อคณะครุศาสตร์ ในลักษณะพันธสภาพการผูกขาด และมีการแข่งขันเกิดขึ้น ผลผลิตของคณะครุศาสตร์ ซึ่งแต่เดิมครองตลาดบัณฑิตในสาขาวิชานี้ก็กลายเป็นมีบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ในจำนวนมากมาย อีกทั้งการแก้ปัญหาการขาดแคลนครูในอดีต โดยการก่อตั้งมหาวิทยาลัยครูขึ้นเกือบจะทุกจังหวัดของประเทศ ทำให้บัณฑิตที่จบการศึกษาด้านครูและอาจารย์ ทวีจำนวนมากขึ้นอย่างท่วมท้น เกินกับความต้องการเป็นจำนวนมาก บัณฑิตที่มีคุณภาพจริง ๆ เท่านั้น ที่ได้รับการคัดเลือกให้ทำงานก่อน

2. การเปลี่ยนแปลงด้านสภาพของสังคม ที่ต้องการผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจึงต้องเปลี่ยนทิศทางการผลิตบัณฑิต โดยเน้นการผลิตบัณฑิตทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ของโลก ซึ่งประเทศที่พัฒนาแล้วส่วนใหญ่กำลังอยู่ในยุคอุตสาหกรรม โดยมีบัณฑิตประมาณ 1% ของประชากร ที่จบการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แต่ขณะนี้ประเทศไทยมีบัณฑิตทางด้านนี้เพียง 0.1% เท่านั้น (ถาวร วัชรากัย 2530: 149) สำหรับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนั้นพบว่าสัดส่วนจำนวน

บัณฑิตระดับปริญญาตรีทางด้านมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ : จำนวนบัณฑิตปริญญาตรีทางด้านวิทยาศาสตร์ในขณะนี้ เท่ากับ 59:41 ส่วนในระดับบัณฑิตศึกษา เท่ากับ 70:30 จะเห็นได้ว่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยยังมีสัดส่วนของบัณฑิตทางด้านมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์อยู่ในระดับสูง ซึ่งถ้า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีนโยบายที่จะผลิตบัณฑิตตามความต้องการของประเทศแล้ว คณะครุศาสตร์ย่อมได้รับผลกระทบกระท่อนต่อนโยบายดังกล่าวในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านงบประมาณ

จากการเปลี่ยนแปลงด้านสำคัญๆ ดังกล่าว คณะครุศาสตร์ ในฐานะที่เป็นสถาบันครุศึกษาที่เก่าแก่และมีชื่อเสียง เป็นผู้นำทางด้านการเปลี่ยนแปลงวิชาการทางด้านครุศึกษา และมีความพร้อมทางด้านบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ มีประสบการณ์ที่สั่งสมมานาน จึงเป็นสถาบันที่มีความพร้อมที่จะเป็นผู้นำทางด้านการวางแผนในอนาคต ทั้งนี้เพราะอนาคตที่พึงประสงค์เป็นเป้าหมายที่มนุษย์สามารถสร้างให้เกิดขึ้นได้ด้วยการตระหนักถึงปัญหา และเข้าใจสถานการณ์ปัจจุบัน จะทำให้ไม่ประมาท และเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพ มีความพยายามที่จะสร้างอนาคตที่พึงประสงค์และขจัดอนาคตที่ไม่พึงประสงค์ (จุมพล พูลภัทรชีวิน 2530 : เทพการบรรยาย) และในการพิจารณาคุณภาพและประสิทธิภาพการศึกษาไทยก็หนีไม่พ้นความจริงข้อหนึ่งคือ ปัจจุบันเป็นผลสืบเนื่องจากอดีต และปัจจุบันที่เราดำเนินอยู่จะมีผลต่อเนื่องไปถึงอนาคต สิ่งทั้งสามนี้ต่อเนื่องกันโดยหลักตรรกวิทยา ดังนั้นข้อมูลจากอดีต จะช่วยให้เข้าใจเหตุการณ์ต่างๆ อย่างมีความสัมพันธ์กัน โดยเฉพาะความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันจากเหตุการณ์ในอดีตกับเหตุการณ์ในปัจจุบัน จะทำให้มองเห็นลู่ทางในอนาคตได้ดีขึ้น ช่วยให้สามารถวิเคราะห์เหตุการณ์ในอนาคตได้ใกล้เคียงความเป็นจริงมากขึ้น (ไพฑูรย์ สินลารัตน์ 2527:120) ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาอนาคตภาพ ของคณะครุศาสตร์ เพื่อทราบข้อมูลเบื้องต้นในการทำนายอนาคตภาพ โดยใช้เทคนิคพาย (Delphi Technique) ซึ่งตามปรกติของเทคนิควิธีวิจัยแบบนี้ จะใช้การรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ซึ่งอาจจะเป็นคนละกลุ่มหรือกลุ่มเดียวกับผู้รู้ก็ได้ แล้วนำเนื้อเรื่องทั้งหมดมาวิเคราะห์เป็นแนว โฉมต่างๆ ในแบบถาวรตอนที่ 1 เพื่อให้ผู้รู้ตอบ อย่างไรก็ตามการวิเคราะห์เอกสารหรือสัมภาษณ์ก็ งานวิจัยหลายเรื่องที่ผ่านมา มิได้ให้ความสำคัญถึงประวัติศาสตร์ หรือความเป็นมาของเรื่องที่จะศึกษามากเท่าที่ควร สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2531 สัมภาษณ์) กล่าวว่า การให้ข่าวสาร (Information)เชิงประวัติศาสตร์ แก่ผู้รู้เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้น น่าจะทำให้ผู้รู้สามารถทำนายอนาคตที่จะเกิดขึ้นได้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากยิ่งขึ้น ซึ่งคาดว่าผลการวิจัยจะทำให้ทราบแนวทางในการพัฒนาคณะครุศาสตร์ให้ก้าวหน้าต่อไป และทำให้สามารถป้องกันหรือเตรียมรับกับสถานการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังเป็นข้อมูลที่สามารถนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจของผู้บริหาร เกี่ยวกับการกำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อพัฒนาคณะครุศาสตร์ได้เป็นอย่างดี ซึ่งจะส่งผลสืบเนื่องให้การลงทุนที่สูงมากของคณะครุศาสตร์ เป็นการลงทุนที่คุ้มค่า และมีความหมายยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาขนาดตภาพของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พุทธศักราช
2545

ขอบเขตของการวิจัย

2. ศึกษาขนาดตภาพของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยภายในปี พ.ศ. 2545 หรือภายใน 15 ปีข้างหน้า ทั้งนี้เพราะว่าช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงอายุไขที่มนุษย์จะคาดการณ์ได้ภายในขอบเขตที่ไม่เกินจริง Joseph Martino (อ้างใน นาทยา ปลันธนานนท์ 2526:61) กล่าวว่า โลกที่เรามีชีวิตอยู่ 5-20 ปี ข้างหน้าสามารถสร้างขึ้นได้จากการตัดสินใจตั้งแต่ปัจจุบัน และการคิดถึงอนาคตในอีก 5-20 ปีข้างหน้าอาจเป็นเรื่องเพ้อฝัน แต่โดยข้อเท็จจริง ปัจจุบันมิได้เกิดขึ้นทันทีทันใด แต่ค่อยๆ สัมผัสกันมาเป็นเวลาหลายปี

3. ผู้วิจัยใช้เทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูลตามรายละเอียดดังนี้

3. การสัมภาษณ์ผู้รู้ เพื่อศึกษาขนาดตภาพของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.3 การวิจัยขนาดตภาพแบบเดลฟาย เพื่อสรุปขนาดตภาพของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2545

4. ตัวแปรเชิงปริมาณ ได้แก่จำนวนนิสิตที่คณะครุศาสตร์สามารถรับได้ตั้งแต่อดีตจนปัจจุบัน คุณลักษณะบางประการของนิสิตในระดับปริญญาตรี จำนวนบุคลากรทุกประเภท และวิเคราะห์แนวโน้มโดยการศึกษาข้อมูลย้อนหลัง เพื่อคาดคะเนปริมาณของตัวแปรต่างๆ ในอนาคต

5. การศึกษาครั้งนี้ ไม่รวมโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

6. ในการศึกษาขนาดตภาพของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จะศึกษาด้านต่างๆต่อไปนี้

6.1 การผลิตบัณฑิต งานทางด้านนี้ ได้แก่

คุณลักษณะของนิสิตคณะครุศาสตร์

คุณลักษณะของอาจารย์คณะครุศาสตร์

หลักสูตร

อาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก

การเงินและงบประมาณ

ระบบบริหาร

- ระบบบริหารการเงิน
- ระบบบริหารบุคลากร
- ระบบบริหารวิชาการ
- ระบบการค้ำประกันผู้บริหาร

กระบวนการเรียนการสอน

6.2 การวิจัย งานทางด้านนี้ ได้แก่งาน 5 ประเภทนี้คือ

6.2.1 การวิจัยร่วมกับหน่วยงานทั่วไป

6.2.2 การวิจัยเพื่อพัฒนาหน่วยงาน

6.2.3 การวิจัยเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ

6.2.4 การวิจัยเพื่อการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ

6.3 การบริการทางวิชาการ งานทางด้านนี้ ได้แก่งาน 5 ประเภทนี้คือ

6.3.1 การฝึกอบรม การสัมมนา อภิปราย บรรยาย

6.3.2 การค้นคว้า การสำรวจ

6.3.3 การวิเคราะห์ ทดสอบ ตรวจสอบ การแปล

6.3.4 การวางแผน วางระบบ ออกแบบ ประดิษฐ์

6.3.5 การให้คำปรึกษาทางวิชาการ เทคนิค และวิชาชีพ

6.4 การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม งานทางด้านนี้ ได้แก่กิจกรรมต่างๆที่จัดขึ้นเพื่อให้นักศึกษาทำนุบำรุง ส่งเสริม และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมให้กว้างขวางออกไป และการเข้าไปมีส่วนร่วมในองค์กรทางศิลปวัฒนธรรมของคณาจารย์ บุคลากร และนิสิตนักศึกษา

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การให้สัมภาษณ์ และการตอบแบบสอบถามของกลุ่มผู้รู้ในวันและเวลาต่างกันระหว่างผู้รู้แต่ละคน ไม่มีผลต่อความคิดเห็นที่แตกต่างกัน หรือไม่แตกต่างกันของผู้รู้ในกลุ่ม
2. อนาคตภาพของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2545 ที่ผู้รู้แต่ละคนคาดการณ์นั้น เป็นอนาคตภาพที่ผู้รู้ได้พิจารณาถ่วงถ่วงแล้วว่า มีความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นภายใน 15 ปี ข้างหน้า โดยการนำเอาทฤษฎี แนวความคิด การเรียนรู้ การสังเคราะห์วัฒนธรรม และการสัมผัสกับปรากฏการณ์ที่ประสบอยู่เป็นรากฐานในการวิเคราะห์ มิได้ใช้การเดา และการเพ้อฝันอย่างเลื่อนลอย การคาดการณ์อนาคตภาพของคณะครุศาสตร์ จึงเป็นทักษะส่วนบุคคลของผู้รู้ ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น
3. กลุ่มผู้รู้ที่ให้สัมภาษณ์ และตอบแบบสอบถามมีอิสระในการให้สัมภาษณ์และตอบแบบสอบถามการวิจัยด้วยตนเอง

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

สภาพปัจจุบัน หมายถึง ผลการวิเคราะห์คณะครุศาสตร์ในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) ในด้านต่างๆเช่นเดียวกับการศึกษาพัฒนาการของคณะครุศาสตร์

อนาคตภาพของคณะครุศาสตร์ หมายถึง แนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตามความคิดเห็นของกลุ่มผู้รู้ในรอบสุดท้ายของการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่มีค่าความเป็นไปได้ภายใน พ.ศ. 2545 อยู่ในระดับมากที่สุดถึงมากที่สุด หรือเป็นแนวโน้มที่มีค่ามัธยฐาน 3.50 ขึ้นไป และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.50

อนาคตภาพทางบวก หมายถึง แนวโน้มที่มีความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นกับคณะกรรมการภายในปี พ.ศ. 2545 และถ้าสิ่งนี้เกิดขึ้นแล้ว ผู้รู้จำนวน 80% ขึ้นไป มีความเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดี เป็นสิ่งที่พึงประสงค์

อนาคตภาพทางลบ หมายถึง แนวโน้มที่มีความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นกับคณะกรรมการภายในปี พ.ศ. 2545 และถ้าสิ่งนี้เกิดขึ้นแล้ว ผู้รู้จำนวน 80% ขึ้นไป มีความเห็นว่าเป็นสิ่งไม่ดี เป็นสิ่งที่ไม่พึงประสงค์

การสร้างอนาคตภาพ (Scenarios Building) หมายถึง การที่ผู้รู้แต่ละคนสร้างเค้าโครงของปรากฏการณ์ต่างๆ ที่สัมพันธ์ต่อเนื่องกันโดยใช้แนวความคิด ความรู้ประสบการณ์ การสังสมทางวัฒนธรรมค่านิยม รวมทั้งจินตนาการของตนเอง เป็นพื้นฐานในการสร้างโดยคำนึงถึงกระบวนการและการเปลี่ยนแปลงต่างๆที่เกิดขึ้นกับคณะกรรมการ ภายในปี พ.ศ. 2545 นี้จะเป็นอย่างไรบ้าง

ผู้รู้ หมายถึง บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร การดำเนินงานการสอน และการพัฒนาคณะกรรมการ ทั้งในอดีตและปัจจุบัน และมีคุณสมบัติตามกำหนด ดังนี้

1. มีวุฒิทางการศึกษาตั้งแต่ปริญญาโททางการศึกษาขึ้นไป
2. มีประสบการณ์ในการทำงานด้านบริหารในคณะกรรมการประจำคณะครูศษสตร์ อย่างน้อย 1 สมัย
- หรือ 3. เคยดำรงตำแหน่ง หรือดำรงตำแหน่งผู้บริหารระดับคณบดี รองคณบดี หัวหน้าภาควิชาหรือเทียบเท่า อย่างน้อย 1 สมัย
4. มีประสบการณ์การสอนทั้งระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษามาแล้ว ไม่น้อยกว่า 10 ปี

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทำให้ผู้บริหาร และเกี่ยวข้องกับคณะกรรมการ ได้ทราบว่ามีแนวโน้มอะไรบ้างที่จะเกิดขึ้น ภายในปี พ.ศ. 2545 และมีแนวโน้มอะไรบ้างที่เป็นสิ่งที่คนส่วนมากพึงประสงค์ และไม่พึงประสงค์ อันจะช่วยให้สามารถเตรียมการแก้ไข และผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากอนาคตที่คาดการณ์ไว้

2. ช่วยให้ผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องกับคณะครุศาสตร์ มีข้อมูลประกอบการตัดสินใจวางแผน และกำหนดนโยบายเกี่ยวกับคณะครุศาสตร์ เพื่อให้อนาคตภาพทางบวกเกิดขึ้นมากที่สุด ในขณะที่เดียวกันก็หาทางควบคุมโอกาสต่างๆที่จำทำให้เกิดอนาคตภาพทางลบ ควบคู่กันไป
3. ช่วยลดสภาวะการมองหรือการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า หรือเพียงแต่ในระยะเวลานั้น ซึ่งการแก้ปัญหาทำนองนี้ ในบางครั้งแทนที่ช่วยแก้ปัญหา กลับกลายเป็นการสร้าง หรือทับถมปัญหาให้มากยิ่งขึ้น
4. ข้อความรู้ที่ได้จากการวิจัยจะช่วยให้การวางรูปแบบ และกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างบรรยากาศและการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยของนิสิตครุศาสตร์ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น
5. ผลการวิจัยจะช่วยให้ผู้บริหารตัดสินใจดำเนินการ หรือไม่ดำเนินการในสิ่งต่างๆได้เร็วขึ้น